

December, 2023

Til vandteamet
Odsherred kommune

Supplerende dokumentation til ændring af interessekredsen i Højby Lyng Pumpelag (HLP)

I mail af 31. oktober 2023 modtog HLP et notat fra vandteamet vedrørende vores ansøgning til ændring af interesseområde.

Det nye i notatet er, at vandteamet fremhæver følgende argumenter der kræver supplerende dokumentation. Punkterne blev specificeret/præciseret i mail af 16. november:

- Forskellen på vandspejlsniveauet mellem Tre Lyngs område og HLP's område vurderes at være så stort, at vand til enhver tid blot ville løbe naturligt ned i HLP's område. Det underbygges iflg. vandteamet af at bundkoten for grøften i Tre Lyng er 0,5m ved indløb til HLP og bundkoten allerede i rørlægningen få meter inde på HLP's område er $\pm 0,11$ m (jf. pumpelagets egne vedtægter).
- Tre Lyngs område var udbygget med mange sommerhuse inden udstykningen af Højby Lyngs område (HLP antager, at dette argument knytter sig til Tre Lyngs påpegning af, at resultatet af afvandingen til større dybde i Tre Lyngs område var kendt på tidspunktet for fastlæggelse af interesseområdet)
- Konstatering af at Højby Lyng Pumpelags område er lavtliggende.

I det følgende argumenteres derfor op mod de nye dokumentationskrav – dog behandles punkt c som en del af punkt a. Argumentationen sker ud fra sagsdokumenter fra Landvæsennævnets sager nr. 404 (1963-1964) projekt til vandstandssænkning på Fasangården i forbindelse med udstykning, sag nr. 450 (1965-1966) om afvanding af matriklerne 10e m.fl. (de nord og øst for Fasangården liggende matrikler ejet af Metafysisk Selskab) samt sag 566 om projekt til vandstandssænkning i forbindelse med udstykning af 12ae og anlæg af p-plads på 12bd dvs. nuværende HLP's område (1971-1974).

For dette svar til notatet har vi genbesøgt Rigsarkivet for eventuelle oversete detaljer. Her fandt vi sag 450 som ændrer på vores opfattelse af kronologien i afvandingen af de 15 ha som vores ansøgning vedrører. Sagsdokumenterne fra Rigsarkivet er tidligere stillet til rådighed for Odsherred vandteam. Relevante dokumenter fra sag 450 medsendes her som bilag. Noterne angiver dato for sagsaktens datering som modsvares af fil-navnene.

Punkt a og c: vand løber nedad mod lavereliggende områder

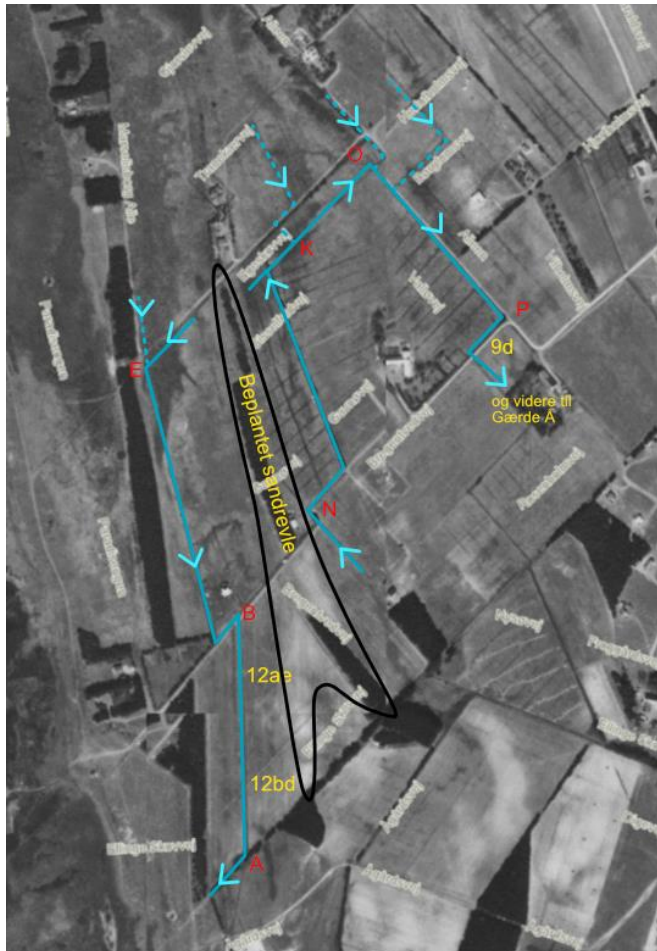
Det skal dog først lige pointeres, at de af vandteamet angivne bundkoter på 0,5 m ved indløb og $\pm 0,11$ lidt inde i HLP's anlæg ikke kan anvendes som dokumentation for, at vand til enhver tid vil løbe naturligt til HLP's område, idet de angivne koter er resultat efter etableringen af HLP's anlæg og ikke udtryk for situationen før anlæggets etablering. Det er derfor nødvendigt at gå tilbage til før etableringen for at udsige noget om hvorvidt HLP's område er lavereliggende og derfor naturligt vil aftage vand fra de nord for liggende 15 ha.

Situationen før Fasangårdens projekt i 1963

På kortmateriale til Fasangårdens afvandingsprojekt fra oktober og november 1963 har vi tidligere overset en lille, men væsentlig detalje.

På landinspektør Valentins kortmateriale er små pile, der viser vandets løbsretning i de grøfter, der eksisterede før projektets gennemførelse. Det er her tydeliggjort ved indtegnning på flyfoto fra 1959.¹ Det viser, at omlægningen af oplandslinjen er langt mere omfattende end først antaget.

Kort 1: Vandaflledning før projektet på Fasangården blev gennemført, vist på flyfoto fra 1959

Fasangårdens afvanding er skilt i to af en beplantet sandrevle.

Den vestlige del af Fasangården samt nord for liggende matrikler (grøften starter i dag ved Gjorslevvej) afvandes sydpå til punkt B og videre til punkt A.

I den østlige del løber vandet først mod nord, dernæst mod øst og sidst mod sydøst til Gærde Å og dermed ca. 210m nordøst for HLP's område. Som det fremgår, modtager Fasangårdens østlige del tilmed vand fra grænsen mellem HLP's område og Nysøvej, dvs. vand der løber væk fra HLP's område

Vandet har løbet til Fasangårdens østlige del både fra nord, øst og syd. Med de i 1963 eksisterende grøfter medførte vandspejlets niveauforskelle, at den naturlige vej til Gærde Å fra ca. 12 ha² af de nord og øst for HLP's område liggende matrikler foregik væk fra HLP's område.

¹ Visualiseringen er lavet på baggrund af Valentins beskrivelse af projektet til afvanding af Fasangården med kort (medsendt filnavnene 1963 10 kort.pdf og 1963 11 kort.pdf). Landinspektøren angiver med små pile faldretning på grøfterne før projektets gennemførelse. (tydeligst på oktober-kortet før rørlægning af den nordøstlige streng)

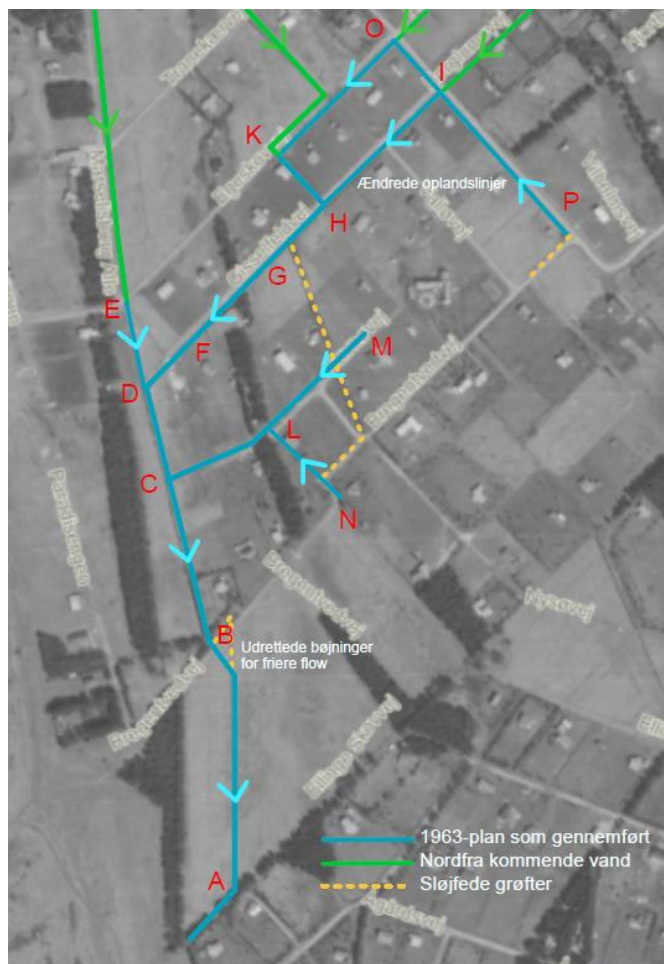
² Landinspektør Kristiansen, der forestod afvandingsprojektet for HLP's område, angiver i projektbeskrivelsen dateret den 22. marts 1971, at området modtager vand fra et 15 ha stort område nord fra – og det gør vi stadig i dag

Fasangårdens østlige del har dermed været det lavest liggende (og det vådeste) område øst for sandrevlen, hvilket understøttes dels af Valentins angivelser af bundkoter for eksisterende grøfter³ dels af flyfotoet af 1959, hvoraf det fremgår, at området har en meget stor mængde drængrøfter.

Situationen efter Fasangårdens projekt af 1963-1965

Valentins projekt fra 1963 ændrer vandets løb radikalt.

Kort 2: Valentins projekt for afvanding af Fasangården som gennemført, vist på flyfoto af 1968⁴

Oplandslinjer ændres, så alt vand fra Fasangården inkl. nord, syd og øst fra kommende vand nu føres til punkt B og gennem HLP's område til punkt A.

Ift. Vandteamets notat, kan det konkluderes,

1. at det først er efter omlægningen af oplandslinjerne med rørlægning under sandrevlen dvs. efter 1964, at niveauet på vandspejlet medfører, at vandet fra ca. 15 ha løber til HLP's område.
2. at det først er efter 1964, at HLP's område kan betegnes som lavereliggende for mere end højest 3 ha af det nord for liggende område, mens Fasangårdens østlige del har været lavereliggende end områderne nord og øst for (matr.nr. 10e og 18c) samt - i al fald - den nordøstlige del af 12ae/12bd
3. at der i 1964 sker en udvidelse af oplandet der afvandes via HLP's med en faktor fem!

I Valentins ændringer fra oktober- til november udgaven af projektbeskrivelsen reduceres faldet på alle åbne grøfter fra 1:2000 til 1:4000.

³ Se kortmaterialet nævnt i note 1

⁴ Se note 1

For at sikre strækningen B-C-D-E har passende kapacitet udvides strækningen til en bundbredde på 0,40m og en profil på 1:1,25⁵. For strækningen A-B gennemføres ikke foranstaltninger til sikring af bortledning af den forøgede vandmængde.

Valentin angiver efter projektets gennemførelse overfor Landvæsennævnet, at "... faldet er så ringe..." at det sandsynligvis "... bliver nødvendigt at omprofilere grøften fra A-B"⁶.

Kort tid efter projektets gennemførelse klager Tre Lyng over dårligt afløb via Aagårdens grundejerforening og HLP's område. Klagen medfører en oprensning af grøfterne på de to områder på ejers regning men "uden nævneværdig effekt".⁷

Hverken Valentins bemærkning om forventet behov eller Tre Lyngs klage over mangelfuldt afløb får Landvæsennævnet til at ændre sin kendelse af 4. jan. 1964.⁸

Sag 450: Yderligere belastning

Det har hidtil været HLP's antagelse, at Metafysisk selskab allerede før Fasangårdens afvandingsprojekt i 1963 havde gennemført en tilsvarende afvanding til større dybde for at muliggøre udstykning. Med sag 450 viser denne antagelse sig ikke at være korrekt.

Det er først i november 1964, at Højby Kommune stiller krav om afvanding til større dybde på områderne 10e og 18c og Metafysisk Selskabs afvandingsprojekt gennemføres i foråret 1965.⁹

Dermed forøges den vandmængde, der skal transporteres via strækningen A-B yderligere og belaster et i forvejen hårdt belastet område, og det sker tilsyneladende helt uden involvering af nedstrøms lodsejere.

Det kan derfor ikke undre, at Metafysisk Selskab allerede i juni 1966 kunne konstatere, at deres projekt til afvanding ikke fungerer tilfredsstillende og at miseren igen skyldes mangelfuldt afløb via Aagaardens grundejerforening og HLP's område.¹⁰ Det medfører imidlertid stadig ikke krav til ændring af afvandingen over HLP's og Aagaardens områder.

HLP's projekt i 1971-1974

Det kan med rimelighed antages, at den store tilførsel af vand fra de nord for liggende områder og den manglende dimensionering af grøften A-B kombineret med det lille fald medfører, at grøften ikke har kunnet aftage og videreføre den forøgede vandmængde. Det forårsagede store problemer med åbent vandspejl og flydesand på området, da HLP's projekt skulle udføres.

Derfor var det nødvendigt ad flere omgange at tilpasse og forøge kapaciteten i afvandingen af HLP's område.

Dimensionerne på rørene forøges, de lægges med forøget bundkote, der vælges aktiv afvanding ved udpumpning til aflastning af Aagaardens område, og pumpebrøndens bund sænkes til bundkote -0,90m D.N.N.¹¹

Punkt B: Kendte problemer?

Vi betvivler ikke, at Tre Lyngs område i 1971 allerede var udstykket og dermed principielt afvandet til acceptabel dybde som forudsætning for udstykningen. Der har dog været problemer både på Fasangårdens og på Metafysisk Selskabs områder efter etableringen af deres projekter.

Det væsentlige i forhold til afvandingen er ikke, hvorvidt et område er bebygget, men hvornår og hvordan det er afvandet med henblik på udstykning. I det foregående har vi argumenteret for, at

⁵ Se note 1

⁶ Brev fra Valentin til Landvæsennævnet dateret 5. oktober 1964

⁷ Iflg. brev af 27.06.1966 fra Metafysisk Selskab

⁸ Landvæsennævnets kendelse af 4. jan. 1964 som ikke efterfølgende ændres

⁹ Iflg. brev af 21.02.1965 fra Metafysisk Selskab til 6 ejere af allerede frasolgte matrikler. Sag 450 er dog desværre meget dårligt dokumenteret. Der er fx ingen projektplaner med beskrivelser af koter mv.

¹⁰ Iflg. brev af 27.06.1966 fra Metafysisk Selskab

¹¹ Projektversion 1 dateret 4.2.71, version 2 dateret 22.3.71, version 3 dateret 12.10.71, Version 4 iflg. Landvæsennævnets kendelse af 21.10.71 og beskrivelse af den endelige udførelse dateret juli 1973. Valentin opererer med koter baseret på punkt A som 0-punkt. Kristiansen bruger D.N.N. man kan derfor ikke 1:1 sammenligne de to projekters koteangivelser.

det i høj grad er sket ved at forskyde problemet nedstrøms til HLP's område og til dels også Aagaardens grundejerforenings område.

Ændringer i ejerkreds og personkredsen i sagsbehandlingen kan også tillægges betydning:

I 1963 var 12ae ejet af Nicolaisen, der jf. det ovenfor dokumenterede sandsynligvis ikke har oplevet problemer med vand på grunden før efter Fasangårdens projekt. I 1971 var matriklen solgt til firmaet Bdr. Olsen, Holbæk.

12bd tilhørte i 1963 og 1965 Højby Kommune, sagsbehandler på udstykningssager: bygningsinspektør Ove Andersen. Efter kommunereformen i 1970 tilhørte 12bd Trundholm Kommune, sagsbehandler: kommuneingeniør S. Mortensen.

Landnævnsvæsenet bestod i 1963 og 1965 af Daniel Danielsen (formand), Valdemar Olsen og Axel Winther (begge nævns mænd). I 1974 bestod nævnet af Willy Lindbjerg (formand), Ingemann Andersen og Kjeld Jensen (begge nævns mænd).

Det betyder, at der i 1974, hvor projektet for HLP's område stod færdigt og interesseområdet skulle fastlægges, ikke på nogen punkter var samme ejer-/personkreds på de involverede parter som på tidspunktet for Fasangårds-og Metafysisk Selskabs projekters gennemførelse.

Der var dermed ingen personbåret historik til at se sammenhængen mellem den megen vand på HLP's område i 1971 og projektet fra 1963 og 1965.

Det må antages at Tre Lyng har ret i, at resultatet af omlægningen af oplandslinjer m.v. har kunnet ses på HLP's område på tidspunktet for 1971-projektets beslutning og dermed også var kendt ved fastsættelse af interesseområde, *men sagsbehandlingen har ikke set resultatet som konsekvens af gennemførelsen af Fasangårdens og Metafysisk Selskabs-projekter. Hvorfor det fejlagtigt ikke er medtaget i overvejelserne ved fastlæggelse af interesseområde.*

Opsummerende

Højby Lyng Pumpelag finder, at der er begået fejl i definitionen af interesseområde, idet

1. Vandspejlets niveauforskelle og eksisterende grøfter har – før Fasangårdens projekt - ført hovedparten af vandet væk fra HLP's område.
2. Oplandet, der afvandes til HLP's område, er med Fasangårdens projekt øget fra ca. 3 ha til ca. 15 ha – en femdobling
3. Der sker i forbindelse med Fasangårdens projekt ingen foranstaltninger for at sikre, at strækningen A-B på HLP's område er dimensioneret til den øgede vandmængde.
4. Metafysisk Selskabs projekt til afvanding til større dybde medfører yderligere belastning af strækning A-B
5. Den manglende dimensionering af A-B er direkte årsag til vandproblemer på HLP's område på tidspunktet for HLP-projekts gennemførelse.
6. Ændringerne til projektet på HLP's område har alle til formål at sikre videretransport af primært tilflydende vand fra de nord for liggende områder.
7. Manglende personbåret historik og de 5-8 år, der går mellem projekterne betyder, at alle parter kun ser resultatet men ikke årsagen til problemerne på HLP's område.
8. Landvæsen nævnets manglende varetægelse af nedstrøms lodsejeres interesser ved Fasangårdens og Metafysisk Selskabs projekter.

Samlet set finder Højby Lyng Pumpelag, at interesseområdet blev defineret for snævert og burde have inkluderet de nord for liggende 15 ha, svarende til området, vi har ansøgt inddraget.

Venlig hilsen

Højby Lyng Pumpelag

Ole Hansen

Formand

3126 5382

ole@lindegaard.it

Sommerhusadresse: Bregentvedvej 27, Højby Lyng, 4573 Højby

Helårsadresse: Bredahlsvej 4, 4180 Sorø

PS hvis der er behov for yderligere afklaring stiller jeg gerne op